

שהרי ראשה נמכרת תמיד בבית המטבחים. יד א המוכר את הראש בבהמה
גסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את
ג הריאה לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הריאה אבל בבהמה
דקה מכר את הראש מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש
מכר את הריאה מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הריאה. טו ג אין
דברים אלו אמורים אלא במקום שאין מנהג ידוע אבל במקום שיש מנהג ידוע
הכל הולך אחר המנהג. טז ד המוכר את הבור לא מכר מימיו מכר אשפה מכר
זבלה (יח) ו"ל מכר צור מכר מימיו (עור נשס רשנ"ס וזרל"ט) (יט) (מכר מים חזל לא

ד' רמב"ם שם דין י' וכת"ק דברייהא שם סוף ד' ע"ט וכדאמר רבא מחני' יחידאה היא כר' נתן שם ור' היר"ף פיון והרשב"א כ' הלהלן כמחני' דקמס במחני' ומחלוקת צברי' הלהלן כמס' מחני' וכו' ולקיים דברי היר"ף ורבינו י"ל דא"ל כ' מחני' יחידאה היא משמע ודאי דאחא למימר משום דיחידאה לא קי"ל כווסיה ור' הנ"י שם דאס מנר באר מים חיים כ' זה נק' באר הריטב"א סמ"ע בשם ד"מ.

ביאורי הגר"א

(יח) וי"א כו'. ערשנ"ס שס וכמ"ס בפ"ד דינמוס:
(יט) מכר מים כו'. רשנ"ס במחני' שס וע"ש ומילחא
דפשיטא כו' ר"ל לכן לא חני היפוסס כמו בכל הני דמחני'
משא"כ אס אמרינן דמכר ואדרבה ליחני היפוסס ואז"ל הנך

ברכת אליהו

ותנן שם עז ב: מכר את הקרון לא מכר את הפרדות
מכר את הפרדות לא מכר את הקרון מכר את הצמד
לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד.
הרי דבשאר הדברים, המשנה שונה דבר והיפוכו. והיינו
שהמשנה מפרטת מה הדין כשמכר את העיקר, האם מכר
גם את הטפל. והמשנה מפרטת גם ההיפוך — אם מכר
את הטפל אם מכר גם את העיקר. ואילו לענין בור
ומימיו המשנה שנתה רק את הדין ש"מכר בור מכר
מימיה", והמשנה לא שנתה גם את המקרה ההפוך
— שאם מכר את מימיו מכר את הבור. ומ' מזה שאם
מכר את מימי הבור לא מכר את הבור. וכן לענין אשפה
וזבל, המשנה שנתה רק את הדין ש"מכר אשפה מכר
זבלה", ולא שנתה המקרה ההפוך — שאם מכר את
הזבל מכר את האשפה. ומוכח דאם מכר את הזבל לא
מכר את האשפה. **משא"כ אם אמרינן** דאם מכר את
מימי הבור מכר גם את הבור, ואם מכר את הזבל מכר
גם את האשפה, הו"ל למשנה לכתוב גם דינים אלו.
וא"ת שלכן המשנה לא שינתה הדין שמכר מימי הבור
מכר הבור, משום דילפינן זה מדין מכר בור מכר מימיה.
והו"ה לגבי זבל ואשפה. א"כ קשה **אדרבה ליתני**
היפוכם — שאם מכר את הטפל דהיינו המים או הזבל,
מכר גם את העיקר דהיינו הבור ואשפה. וממילא ידעינן
שאצ"ל הנך — שאם מכר העיקר — דהיינו הבור או
האשפה, מכר גם את הטפל — המים והזבל. **אלא**
דבבורים ויונים קשיא. [ודשם עז ב תנן: מכר כוורת
מכר דבורים מכר שובך מכר יונים. וכתב הרא"ש שם
פ"ה ס"ט בשם התוספתא שתובא בסק"כ שאם מכר

ה"ז: ראשו של עבד זה הקדש הוא והקדש שותפין בו ראשו של חמור זה הקדש הוא והקדש שותפין בו ראשו של עבד מכור לך משלימין ביניהן ראשו של חמור זה מכור לך משלימין ביניהן, עכ"ל.

(יח) ערשכ"ם שם וכמ"ש בפ"ד דיבמות [מב ב — מהרמ"ג]. [דתנן בב"ב עח ב: מכר בור (של מים מכונסין — רשב"ם) מכר מימיה. ובגמ' שם עט ב איתא דרבא אמר שר' אלעזר ברבי שמעון סובר ש"דנין דין גבוה מדין הדיוט מה דין הדיוט מצי אמר [ליה — ב"ח] בירא זבינא לך מיא לא זביני לך אף דין גבוה בירא אקדיש מיא לא אקדיש". ומקשינן על רבא וכי הדיוט לא מכר את המים "והתנן מכר בור מכר מימיו". ותיריך רבא: מתני' יחידאה היא, וכתב רשב"ם שם ד"ה מתני' יחידאה היא: רבי נתן קאמר לה אבל רבנן פליגי עליה מיהו הלכתא כמתני'. כדאמר ביבמות (מב ב) דסתם במתני' ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם דמתני' ואע"ג דקאמר יחידאה היא לאו למימר דלא סבירא לן כוותיה וכו'. ומ"ש המחבר "המוכר את הבור לא מכר מימיו", זו שיטת הרי"ף והרמב"ם כמ"ש בבאה"ג סק"ד. וכ' עוד שם להסביר דעת הרי"ף והרמב"ם — וזה מדברי הב"י אות טז יז, וז"ל: י"ל דא"כ לימא מתני' מני ר' נתן ומדאמר מתני' יחידאה היא משמע ודאי דאתא למימר משום דיחידאה לא קיי"ל כוותיה].

(יט) רש"ם במתני' שם וע"ש. [דתנן בב"ב עח ב: מכר אשפה מכר זבלה מכר בור מכר מימיה. ובהמשך לשון המשנה: מכר כוורת מכר דבורים. וכתב הרשב"ם שם בד"ה מכר כוורת: דכל "הני דקחשיב בטלי להני דקביעי אבל מכר זבלו לא מכר אשפתו מכר מימיו לא מכר בורו וכן כולן ומילתא דפשיטא היא ולא איצטריך למיתני. ומ"ש הרשב"ם "ומילתא דפשיטא כו", ר"ל "כיון דלא תני היפוכה כמו בבב"א הני דמתני' כגון הא

וזההכרח הוא אמאי לא נקט גבי הקדש הקדוש חציו אלא
הוא והקדש שותפין משמע כפירוש רבינו ז"ל, עכ"ל. וע"ע
מש"ש. ועיין בספרים שצוינו בספר המפתח ברמב"ם שם
מהדורת שבתי פרנקל.
ורבנו סיים: וכ"ה הגי' בתוספתא פ"ג דערכין. וז"ל שם

הגדה

באר הגולה

ה שם ומשנה שם דף
ע"ח ע"ב.
ו טור סי"ט כ"כ
הרא"ש שם
המספחא.
ז כיון שפי' שמכר הכל
מכר גם את השוכן
והכוורת.
ח משנה שם ריש דף
פ' וכדמנא במתני' שם
וכ"כ הרמב"ם שם פ"ג
שם דין י"ג.
ט לשון רמב"ם שם דין
י"א וכי' הרב המגיד
דנרין בזה דנכר נרין
מנש ו"ל צפי' הנריחא
וכי' (שם) ושאלו נגמ'
מה טעם מניח ב'
נריחא ממה שילדו
הבנות ונריחא אחת

מכר הצור והאשפה) (שם נשם רמב"ם). יז ה מכר שובך מכר יונים מכר כוורת מכר דבורים. יח ו (כ) י"א דה"ה איפכא מכר יונים מכר שובך מכר דבורים מכר כוורת בד"א שפירש שמכר כל פירות השובך והכוורת: בלי שיוור אבל אם מכר סתם פירות הכוורת לא מבעיא שלא מכר הכוורת אלא אף הדבורים לא מכר כולם ה אלא יקח הלוקח ג' נחילים (פירוש ג' מצורות הנולדות ראשונה שכן דרך הכוורת שנמלמל ימות הקץ יולא מן הכוורת נחיל של דבורים ילדות ומציא כוורת חדש ומכניסן לתוכו וכן לסוף ט' או י ימים וכו') (רשב"ם) הראשונים ומכאן ואילך נוטל נחיל ומניח נחיל כדי שתתיישב הכוורת ה ואם מכר סתם פירות השובך אינו יכול ליטול כל הגוזלות שילדו בו מעתה מפני שהאמהות בורחות נמצא שהחריב כל השובך אלא מניח מהם כדי ליישב השובך וכמה מניח אם (היו צו) אמהות ובנות בעת מכירת הפירות מניח בריכה (פירוש דרך הימים לעשות שני ולדות ככל חדש זכר ונקבה וכל שני ולדות נקראו בריכה) ראשונה שיולידו האמהות כדי שיצטוו האמהות עם הבריכה הראשונה ועם הבנות שעמהם ומניח כמה שיולידו הבנות ב' בריכות כדי שיצטוו הבנות עם שתי בריכות שיולידו וכל הנולד מאחר ב' בריכות של בנות והבריכה הראשונה של אמהות הרי אלו שלו: הגה (כא) ככל דברים אלו אין חלוק בין

מאמהות ותרנו שכל בריכה לריכה ב' ממולדומה לזו ולזו כן תלך וזהו הטעם שהאמהות כזר יש להם בנות ונריחא אחת שהוא מניח הם ב' ממולדומה וכי' היות יוסף שנראה שהוא מה שפירש הר"ן ו"ל וכו' ושכן נראה פי' זה מדברי הר"ף ו"ל וכמה הרב המגיד שנראה לפי פי' זה שאם לא היו נשוכן בעת הקנייה כי אם בריכה אחת מניח ב' בריכות ממולדומה ודי לו בן ששהי יש לה לזוהא בזה.

הגדה

ביאורי הגר"א

אלא דדבורים ויונים קשיא ויש ליישב: (כ) י"א דה"ה
איפכא כו'. מוספחא פ"ד: (כא) (ליקוט) בכל אלו כו'.

ר"ל ככל מ"ש נמי זה והוא דברי רשב"ם ע"ג א' ד"ה
מלופין כו' וכ"כ הרא"ש שם ולכן סידר האי פירקא לנד אחר

ברכת אליהו

מכר למתנה. והוא דברי רשב"ם ב"ב עג א ד"ה
מרצופין כו'. [דתנן שם ריש ס"ה: המוכר את הספינה
מכר את התורן וכו' אבל לא מכר לא את העבדים ולא
את המרצופין. וע"ז כת' הרשב"ם שם: ...וכל הני נמי
ליתנהו בכלל הקדש שאם הקדיש את הספינה לא הקדיש
את אלו מדלא קתני לה בפירקין דלעיל והיינו טעם דכל
הני דחשיבנא בפרקין דלעיל בית המרחץ בית הבד ועיר
ושדה כולוהו מקרקעי נינהו וכל הני דחשיב לא מכר
בטלים קצת אגבן לגבי הקדש ומתנה וחלוקת אחין אבל
הני דהאי פירקא מטלטלי נינהו לא שנא מכר ולא שנא
מתנה והקדש כולן שוין בהנהו דלא מכר שכשם שלא
מכר כמו כן לא הקדיש ולא נתן]. וכ"כ הרא"ש שם
פ"ה ס"א. ולכן סידר האי פירקא לבד אחר בד"א
במוכר. [והיינו שבסוף פ"ד דב"ב עא א תנן — לענין

היונים מכר גם את השובך ואם מכר דבורים מכר גם
את הכוורת. וא"כ קשה מדוע המשנה כתבה רק הדין
של מכר כוורת מכר דבורים, ולא שנתה הדין שאם מכר
דבורים מכר כוורת ואם המשנה רוצה לשנות רק אופן
אחד, ומזה ילפינן את האופן השני, קשה אדרבה
שהמשנה היתה צריכה לשנות הדין שמכר דבורים מכר
כוורת. ומינה גילף דכ"ש אם מכר הכוורת מכר הדבורים.
ויש ליישב⁶.

(כ) תוספתא פ"ד. [בבאה"ג סק"ו כת': טור סי"ט כ"כ
הרא"ש שם בשם התוספתא, עכ"ל. והתוספתא היא בב"ב
פ"ד ה"ד. והרא"ש ב"ב פ"ה ס"ט הביא לשון התוספתא.
וזה: מכר שובך מכר את יונין מכר את יונין מכר את
שובך מכר כוורת מכר דבורין מכר דבורין מכר כוורת].
(כא) (ליקוט) ר"ף בבב"ש בסימן זה אין חילוק בין

בלוקח פירות שובך שהוא צריך ליקנס שם בכל יום להאכיל
היונים ולוקח פירות כוורת גם הוא צריך לבקר בכל יום כו'
הו"ל כמוכר שובך לפירותיו וכ"כ בספר כסף משנה (הלכות
מכירה פכ"ג ה"ט) והאריך בזה ואני לא ידעתי ליישוב זה
שום יד ודגל בגמרא ובפוסקים ועוד כתב ב"י וזה"ל ועי"ל
דכיון דשובך וכוורת הם טפלים לגבי פירותיהם דסתמן אינן
שוים כל כך הוה ליה כמוכר שובך וכוורת לפירות משא"כ
במוכר פירות אילן ושדה שהם טפלים לגבי אילן ושדה עכ"ל
ולפע"ד דאין זה אמת שהרי שנינו בפ' הספינה (ב"ב עח ב)

6 על מ"ש רבנו "ויש ליישב", ציין המהרמ"ג לב"ח בסי'
ריג אות א. ונראה שכוונת המהרמ"ג שעפ"י דברי הב"ח
מיושבת קושית רבנו. וזה"ל הב"ח שם: אלא דאכתי איכא
למבעיא מ"ש דכי היכי דבמוכר פירות שובך או פירות כוורת
אמרין דהוי כמוכר שובך או כוורת לפירותיה הכי נמי במוכר
פירות דקל נימא דקנה משום דאינו אלא כמוכר דקל לפירותיו
ואיפשר דכיון דמוכר פירות אילן או פירות שדה אין לו
רשות ליקנס בקרקע שלא ברשות בעל השדה אלא בשעת
אסיפת הפירות לא משמע שמכר לו רק הפירות משא"כ